

ΕΝΩΣΕΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ
& ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
&
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄
1965 - 1966

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ

Ε.Υ.Δ. Π.Ε.Κ. Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Β' ΤΟΜΟΥ

Ἰανουάριος 1965-Δεκέμβριος 1966

Τεύχη 11 - 20

*Ἐπιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

I. ΔΡΟΡΑ (Ληομονημένες σελίδες)

Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Ἡ θέση τοῦ ἔθνους μας στὴν ὀρθογραφία τῆς γλώσσας του. Οἱ ἀγιάτρευτες δυσκολίες τοῦ σημερινοῦ τονισμοῦ	Σελ. 249
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
» » Πρὶν καὶ ἡ διγλωσσία γεννᾷ πολλαπλές καὶ βαθιές βλάβες στὸ ἔθνος μας.	» 293
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
Ἐπόμνημα Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου. Μάιος 1912	» 325
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο: Ἡ γλώσσα μας στὰ σχολεῖα τῆς Μακεδονίας. Τεύχος 14	» 1
» » (ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	

II. ΜΕΛΕΤΕΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ · ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ · ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Ἐλευθερίου Ἀθανασίου: Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ παιδικοῦ συναισθήματος.	» 592
Δεωνίδα Βελιαρούτη: Ἡ μελέτη τοῦ περιβάλλοντος.	» 523,590
Ἀριστείδου Βουγιούκα: Τὰ Δημοτικά μας τραγούδια	» 507
Θεοφράστου Γέρου: Θεωρία τῆς Γλώσσας	» 483
Σπύρου Κεχρη: Τὸ φιλοσοφικὸ ζήτημα ἀντίρροπο τῆς πνευματικῆς κρίσης τῆς ἐποχῆς μας	» 497
Ἀντωνίου Κρέτση: Ἐποπτεία καὶ ἔγνοια	» 26
Γ. Κυριαζοπούλου: Δύναται νὰ αὐξηθῆ ἡ εὐφυΐα	» 611
Κων. Λυκομήτρου: Ἡ ἐκπαίδευση καὶ ἡ ἐποχὴ μας	» 346
Leon Jeunehomme : Ἡ πρόδος τῆς Ψυχολογίας καὶ τὸ ἔργον τοῦ J. Piaget (Μεταφρ. Α. Κρέτση)	» 304,366
John Macmurray: Ἀνθρωπιστικὴ Ἀγωγή (Μετ. Ε. Κασιόλα)	» 267
Γ. Μαραγκοδάκη: Ἡ θεωρία τοῦ Skinner γιὰ τὴ μάθηση	» 514
Δημ. Παλυβοῦ: Οἱ ἀριστερόχειρες	» 25
Γ. Παπακωστούλα: Τὰ συνειδησιακὰ βιώματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων	» 296,328
Ἀθανασίου Πόπορη: Τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται τὸ σύγχρονο παιδί	» 451,503
Γρ. Τριανταφύλλου: Μηχανισμοὶ ἄμυνας ἢ προσαρμογῆς	» 277
Γεωργίου Τσαμπῆ: Τὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια τῆς Σκωτίας. Προτάσεις γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση τῶν Παιδαγωγικῶν μας Ἀκαδημιῶν	» 547,625
Ι. Χαλαμποπούλου: Παιδεία καὶ Τεχνικὸς Πολιτισμὸς	» 1

III. ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ

'Ελευθερίου 'Αθανασίου:	Γλώσσα και σχολικό πρόγραμμα	Σελ. 18
»	»	»
	'Η φυσική, πνευματική και κοινωνική εξέλιξη του παιδιού της σχολικής ηλικίας και η ανάγνωση	» 311
Θεοφράστου Γέρον:	Τὰ λάθη τονισμού και ἡ ποσοστιαία σχέση τους μετὰ τὸ σύνολο τῶν ὀρθογραφικῶν λαθῶν	» 253
'Εμμ. 'Εμμανουηλίδου:	'Ο ἔπαινος, ἡ ἐπίπληξη και ἡ ἀδιαφορία ὡς κίνητρα εἰς τὴν σχολ. ἐργασίαν	» 352
Εὐθ. Θεοδωροπούλου:	'Η τεχνολογία εἰς τὸ σχολεῖον	» 282
Κων. Κίτσου:	Οἱ δυσκολίες τῶν μαθητῶν στὴ λύση ἀριθμητικῶν προβλημάτων	» 3,10
Χριστ. Παπαδοπούλου:	Αἰσθητικὴ 'Αγωγή	» 29
Σπύρου Πολίτη:	Μερικὰ προβλήματα τοῦ σχολείου	» 500
'Αγγέλου Σαφαρίκα:	Τὰ Σχολικὰ προγράμματα	» 334
'Ελ. Σταματάκη:	Κατ' οἶκον ἐργασία τοῦ παιδιοῦ	» 480,41
»	Οἱ οἰκογενειακὲς καταστάσεις ἐπηρεάζουν τὴ σχολικὴ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ	» 323

IV. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Χάρη Σεκελλαρίου:	Προβλήματα τῆς Παιδικῆς Λογοτεχνίας . .	» 461
-------------------	---	-------

V. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

'Αντωνίου Μπενέκου:	'Η μείωση τοῦ ὅριου ἡλικίας στὴν πρώτη Δημοτικοῦ (Ραδ. ὁμιλία)	» 539
Samuel Roller :	'Η ἔνωση τῶν δυνάμεών μας (Μεταφ. Α.Σ.) . .	» 59
Γρ. Τριανταφύλλου:	'Επιστημονικὸ Συνέδριο	» 290
»	»	»
	'Η 'Επιμόρφωση ἐνηλίκων, συνέχεια και συμπλήρωση τῆς σχολ. ἐκπαιδεύσεως	» 520
»	»	»
	'Εκθεση α) πάνω στὴν σύσκεψη Ο.Ο.Σ.Α. ποὺ ἔγινε στὸ Παρίσι β) Πάνω στὶς ἐπισκέψεις σχολείων κ.λ.π. στὴν 'Αγγλία	» 31

VI. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Σπ. Κοκκίνη:	Βάσεις ὀργανώσεως σχολ. βιβλιοθηκῶν	» 543,597
Π.Ι. Σχοινᾶ:	Μέθοδος ἐπιμελοῦς μελάτης ἐπιστημονικοῦ βιβλίου και ἀποδελτιώσεως	» 285
'Αντ. Λαμπρινίδη:	«Πυγολαμπίδες» 'Αρχαδίου Πηγαίου	» 506

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΤΟΣ Δ' — ΤΕΥΧΟΣ 19 — ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ — ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1966

ΔΙΕΥΘΙΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΚΟΛΛΕΓΙΑ ΣΤΗ ΣΚΩΤΙΑ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΜΑΣ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΣΑΜΠΗ

Διευθυντοῦ Παιδαγ. Ἀκαδημίας Θεσ)νίκης

Εἶχα ἐφέτος τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ μερικὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια (Colleges of education) τῆς Σκωτίας καὶ νὰ μελετήσω τὸν τρόπο ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας των, ὅστερα ἀπὸ τὴν ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισι τοῦ 1960, ποὺ τὰ ἔφερε στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν παιδαγωγικῶν ἰδρυμάτων τῆς χώρας αὐτῆς, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἐπαγγελματικὸν κατάρτισι τῶν διδασκάλων τῆς Α) βαθμοῦ καὶ Β) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως. Ὅ,τι εἶδα καὶ ἀκουσα θεώρησα καθήκον μου νὰ τὸ φέρω στὴ δημοσιότητα, λόγῳ τῆς ἐπικαιρότητος τοῦ θέματος τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν δικῶν μας Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, ὄχι γιὰ «νὰ κομίσω γλαῦκα εἰς Ἀθήνας» ἀλλὰ γιὰ νὰ δώσω καὶ ἐγὼ τὴν εὐκαιρία νὰ διεξαχθῆ μιὰ συζήτησι πάλιν στὸ θέμα αὐτό, μὲ ἀπώτερον σκοπὸ τὴν καλύτερη ἀξιοποίησι τοῦ τριετοῦς κύκλου σπουδῶν, ποὺ καθιερώθηκε ἀπὸ ἐφέτος στὴ χώρα μας, σύμφωνα μὲ τὸ Β.Δ) γιὰ 4379) 64.

Στὴ Σκωτία μέχρι τοῦ 1960 οἱ σπουδὲς στὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια ἦταν διετείς. Ὑστερα ἀπὸ εἰσήγησι Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ποὺ μελέτησε τὸ φλέγον γιὰ τοὺς Βρεταννοὺς πρόβλημα τῆς καλύτερας κατάρτισεως τῶν διδασκάλων Α) βαθμοῦ καὶ Β) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως, τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας αὔξησε τὰ χρόνια σπουδῶν σὲ τρία. Ὁ σχετικὸς Νόμος ψηφίστηκε τὸ 1957 καὶ ὤριζε ὡς χρόνον πρώτης ἐφαρμογῆς τοῦ νέου μέτρου τὸ Ἀκαδημ. ἔτος 1960 — 61. Στὸ διάστημα ποὺ μεσολάβησε πολλοὶ παιδαγωγοὶ καὶ εἰδικὰ Συμβούλια ἀσχολήθηκαν μὲ τὰ προβλήματα, ποὺ θὰ δημιουργοῦσε ἡ αὔξησι τῶν ἐτῶν φοιτήσεως ἀπὸ δύο σὲ τρία, ὥστε νὰ ἀξιοποιηθῆ τὸ τρίτον ἔτος σπουδῶν. Ἀκόμη καὶ πανεπιστημιακοὶ καθηγηταὶ θεώρησαν τὸ θέμα πολὺ σοβαρὸ καὶ ἀσχολήθηκαν μὲ αὐτό, μὲ θερμὸν διαφέρον καὶ ἀντικειμενικότητα. Ἐτσι ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τοῦ νέου μέτρου, παρὰ τὶς δυσκολίας ποὺ ὅπως ἦταν φυσικὸν παρουσιάστηκαν, ἦταν ἀρκετὰ ἐπιτυχῆς, καθὼς ἀποδεικνύουν τὰ ἀποτελέσματα στὰ πέντε χρόνια ποὺ πέρασαν.

Ἡ ἐπιτυχία αὐτὴ καθὼς καὶ ἡ ἐπιδημιολογία αἰσιοδοξία γιὰ τὴν ἀκόμη μεγαλύτερη ἀξιοποίησι τοῦ θεσμοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Κολλεγίων γενικώτερα, ὀφείλεται χωρὶς ἄλλο στὴ σχολαστικὴ μελέτη ἀπὸ κάθε ἀποψη, μὲ κάθε δυνατὴ ἀνεσι καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερομένους τοῦ προβλήματος τῆς ἀρτιωτέρας καταρτίσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν τῆς Α) βαθμίου καὶ δευτεροβαθμίου ἐκπαιδεύσεως. Προξενεῖ κατάπληξι τὸ πλῆθος τῶν φυλλαδίων ποὺ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ οἱ διάφορες Ἐπιτροπὲς κυκλοφόρησαν, καθὼς καὶ ἡ πλούσια ἀρθρογραφία γύρω ἀπὸ τὸ ζῶντικὸ τοῦτο ζήτημα. Οἱ Βρετανοί, ὅπως εἶναι γνωστὸ, διακρίνονται ἀνέκαθεν γιὰ τὸν ἐμπειρισμὸ, τὸ ρεαλιστικὸ τοῦς πνεῦμα καὶ τὴν συντηρητικότητά τοῦς. Διστάζουν νὰ κάνουν ἀλλαγές, τίς πραγματοποιοῦν ὁμως μόλις πειθοῦν γιὰ τὴν ὠφελιμότητά τοῦς. Προχωροῦν πάντα προσεκτικὰ, χωρὶς βιασύνη καὶ εἶναι σίγουροι γιὰ κάθε βῆμα προόδου, ποὺ ἐπιχειροῦν. Παρατηρῶντας τίς ἐνέργειές τοῦς μέσα σὲ μερικὰ χρονικὰ διαστήματα τοὺς βρῖσκομε πολὺ συντηρητικοὺς. Τὸ πρᾶγμα ὁμως διαφέρει ὅταν ἐξετάζωμε χρονικὰς περιόδους μεγαλύτερες. Μιὰ ἀναδρομὴ π.χ. στὰ τελευταῖα χρόνια καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τότε ποὺ τέθηκε σὲ ἐφαρμογὴ ὁ περίφημος ἐκπαιδευτικὸς Νόμος τοῦ 1944, δείχνει στὸν κάθε ἐρευνητὴ ὅτι πραγματοποιήθηκε μιὰ τέτοια ἀλλαγὴ καὶ πρόοδος, ποὺ κινεῖ τὸν θαυμασμὸ. Νέοι τύποι σχολείων καὶ προγραμμάτων παρουσιάστηκαν ἀπὸ τότε πολλοί, ποὺ διαρκῶς τροποποιοῦνται πρὸς τὸ καλύτερο γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τίς πολλαπλὰς ἀνάγκες ποὺ δημιουργεῖ ὁ ὄλοένα μεταβαλλόμενος πολιτισμὸς τῆς ἐποχῆς μας. Θὰ μπορούσαμε χωρὶς δισταγμὸ νὰ χαρακτηρίσωμε ὅ,τι πραγματοποιήθηκε στὴ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ στὰ τελευταῖα 20 χρόνια ὡς ἓνα ἐκπαιδευτικὸ κίνημα ἀφάνταστα προοδευτικὸ στὸ σύνολό τοῦ.

Ἀσφαλῶς οἱ περισσότερες χῶρες παρουσίασαν στὰ μεταπολεμικὰ χρόνια σημαντικὰς προόδους στὸν ἐκπαιδευτικὸ τομέα. Ἐλάχιστες ὁμως εἶναι οἱ χῶρες ποὺ πέτυχαν — ὅπως ἡ Μεγ. Βρεταννία — νὰ πραγματοποιήσουν κατὰ τρόπο εἰρηνικὸ καὶ πολιτισμένον, μὲ τὴν ὁμόφωνη σχεδὸν συγκατάθεσι ὅλων τῶν κομμάτων τῆς χώρας τῶν ἀλματώδεις ἀλλαγές καὶ προόδους στὸ χῶρο τῆς ἀγωγῆς. Χωρὶς οἱ Βρετανοὶ νὰ ἀρνοῦνται τὴν παράδοσι, ὅπως θὰ ἤθελε ὁ Ρουσσώ, διαλέγουν ἀπὸ αὐτὴν ὅ,τι καλύτερο καὶ δοκιμασμένον ὑπάρχει καὶ τὸ συσσωματώνουν κατὰ τρόπο δυναμικὸ μὲ ὅ,τι καλὸ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τὸ παρὸν — δικό τοῦς ἢ ξένο — στὴν προσπάθειά τοῦς νὰ οἰκοδομήσουν ἓνα καλύτερο ἐκπαιδευτικὸ μέλλον γιὰ τὰ παιδιά τοῦς καὶ γιὰ τὸν τόπο τοῦς. Θὰ μπορούσε ἴσως αὐτὸ ποὺ γίνεται σὲ κράτη ὅπως ἡ Μεγ. Βρεταννία νὰ μᾶς γίνῃ παράδειγμα πρὸς μίμησι. Ἀπὸ πέρσιν ἔχει εἰσαχθῆ μιὰ νέα ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισι μὲ Βασ. Δ) γμα στὴ χώρα μας, (1) τόσο ἀναγκαῖα ἄλλωστε ὕστερα ἀπὸ τὴν σύνθεσι τῆς Πατρίδος μας μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορά. Ἡ μεταρρύθμισι αὐτὴ ἔχει συμπεριλάβει καὶ τίς Παιδαγωγικὰς μας Ἀκαδημίας. Θὰ μπορούσαμε, ἐκμεταλλεόμενοι τὴν πείρα τῶν ἄλλων — καὶ στὴν προκειμένη περίπτωσι τῶν Βρεταννῶν — νὰ καταρτίσωμε εἰδικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ Συμβούλια, ἀπὸ ἐμπειρογνώμονες ἐκπαιδευτικούς μας, γιὰ τὴ μελέτη μὲ κάθε λεπτομέρεια τῶν προβλημάτων ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν μὲ βάσι τὴν ἐλληνικὴν πραγματικότητά καὶ σὲ συνδυασμὸ πρὸς ὅ,τι συμβαίνει στίς ἄλλες χῶρες, ποὺ πραγματοποιήσαν ἀνάλογες ἀλλαγές καὶ μεταρρυθμίσεις στὸ θεσμὸ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν τοῦς τὰ τελευταῖα μεταπολεμικὰ χρόνια. Θὰ ἔπρεπε, νομίζω, τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας νὰ στείλῃ μερικοὺς πεπειραμένους ἐκπαιδευτικούς μας στὸ ἐξωτερικὸ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτό, ὥστε νὰ ἔχωμε τὴν δυνατότητα νὰ πραγματοποιήσωμε στὴν πρᾶξι τὴν καλύτερη δυνατὴ ἀναδιοργάνωσι τοῦ θεσμοῦ τῶν Παιδα-

(1) Ἡ προηγούμενη μεταρρυθμιστικὴ προσπάθεια ἔγινε τὸ 1959. Βλέπε σχεδὸς εἰς Δελτίον Ὑπηρεσίας Μελετῶν καὶ Συντονισμοῦ, ἀριθμ. 8, τόμ. Γ' (1959) τευχὸς V-VI καὶ ἀριθμ. 28, τόμ. ΣΤ' (1964) τευχὸς III.

γωγικών Ἀκαδημιῶν μας. Γιατί εἶναι ἀνάγκη οἱ θεσμοὶ νὰ ὑπηρετοῦν τὸν σκοπὸν γιὰ τὸν ὁποῖον ὑπάρχουν στὶς διαρκῶς μεταβαλλόμενες συνθήκες τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας, ἂν θέλωμε σὲ ἀλήθεια νὰ ἀναγνωρίζωμαστε σὰν ἰσότιμα μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος.

Τὸ καλοκαίρι ποῦ μᾶς πέρασε ἐπισκέφθηκα μερικὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια — ἀντίστοιχα πρὸς τὶς δικές μας Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες — τῆς Σκωτίας καὶ παρακολούθησα, στὸ χρόνο ποῦ εἶχα στὴ διάθεσί μου, τὴν ὀργάνωσι καὶ λειτουργία τους, χωρὶς φυσικὰ νὰ μπορῶ νὰ πῶ ὅτι μελέτησα ὅλα τους τὰ προβλήματα ἢ ὅτι ἔλυσα ὅλες μου τὶς ἀπορίες, γιατί ἔφτασα ἐκεῖ μὲ τὴν ἔναρξι σχεδὸν τῶν θερινῶν τους διακοπῶν καὶ γιατί τὸ προσωπικὸν τους ἦταν πολὺ ἀπασχολημένο μὲ τὴν ὀργάνωσι καὶ λειτουργία τῶν θερινῶν μαθημάτων, προοριζομένων γιὰ τὴν ἐνημέρωσι καὶ ἐπιμόρφωσι τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐκπαιδευτικῶν Α) βαθμοῦ καὶ Β) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως. Ἐλπίζω πάντως ὅτι θὰ ἔχω μίαν ἄλλην εὐκαιρία στὸ ἐγγὺς μέλλον νὰ ξαναεπισκεφθῶ τὰ ἱδρύματα αὐτὰ γιὰ τὴν ὁλοκλήρωσι τῆς μελέτης μου. Τὸν περισσότερο χρόνο μου ἀφιέρωσα στὴν ἐπίσκεψιν τῶν Παιδαγωγικῶν Κολλεγίων τοῦ Moray Hoysie (Ἐδιμβούργο) καὶ τοῦ Dundee, ποῦ εἶναι καὶ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα τῆς Σκωτίας. Ἀνάμεσα στὰ Κολλέγια αὐτὰ, ὅπως σὲ ὅλα γενικὰ τὰ Κολλέγια τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, παρατηροῦνται διαφορῆς ποῦ τὶς ἐπιβάλλουν οἱ κατὰ τόπους συνθήκες καὶ ἀνάγκες, ἢ παράδοσι καὶ ἢ ἰστορία τῶν Κολλεγίων. Ὑπάρχει, ὅπως ξέρομε, στὴ χώρα αὐτὴ ἢ παράδοσι τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ μαζί ἢ συνείδησι, ὅτι κάθε ἐκπαιδευτικὸν Ἰδρυμα προορίζεται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὀφειστοὺς ἐθνικοὺς σκοποὺς — νὰ συμβάλῃ ὀφειστικὰ στὴν ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ εὐημερία. Ἡ συναίσθησι αὐτὴ τῆς ἀποστολῆς κάθε πνευματικοῦ ἱδρύματος ὑποχρεώνει καὶ τὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια νὰ βρίσκωνται σὲ στενὴ ἐπαφὴ μὲ τὸ περιβάλλον τους καὶ νὰ εἶναι πάντα ἐνήμερα τῶν ἀναγκῶν, τῶν πόθων καὶ τῶν ἰδανικῶν τῶν ἀνθρώπων στὴν ὑπηρεσία τῶν ὁποίων ἔχουν ταχθῆ. Παρ' ὅλες ὅμως τὶς παρατηρούμενες διαφορῆς, ποῦ ὅπως φαίνεται εἶναι ἀναπόφευκτες, εἶναι φανερὴ ἢ προσπάθεια κάποιου συντονισμοῦ καὶ ἢ ὑπαρξὶ ὁμοιογενείας στοὺς σκοποὺς καὶ τὶς γενικὲς κατευθύνσεις σήμερα, γιατί ἀποτελεῖ κοινὴ σὲ ὅλους τοὺς Βρεταννοὺς πεποίθησι πὼς ἢ χώρα τους πρέπει νὰ ἔχη σὲ ὅλα τὰ σχολεῖα ἐκπαιδευτικοὺς μορφωμένους καὶ ἐξ ἴσου ἰκανοὺς, ἂν θέλῃ νὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν τῆς σὰν κράτος πρωτοποριακὸν στὸν μεταπολεμικὸν κόσμον.

Σκοποὶ τῶν Παιδαγωγικῶν Κολλεγίων

Στὴν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ὑπάρχουν δύο τύποι Παιδαγωγικῶν Κολλεγίων: ἐκεῖνα ποῦ μορφώνουν μονάχα δασκάλους καὶ νηπιαγωγοὺς καὶ ἐκεῖνα ποῦ πέραν τούτου δέχονται ἀποφοίτους τῶν Πανεπιστημίων ἢ ἄλλων Ἀνωτάτων Σχολῶν, ποῦ ἐπιθυμοῦν νὰ διδάξουν στὴν Α) βᾶθμιο ἢ τὴν Β) βᾶθμιο Ἐκπαιδεύσει, ἢ ἀκόμη ἀποφοίτους τῆς Β) βαθμοῦ ἐκπαιδεύσεως ποῦ θέλουν νὰ πάρουν κάποια ἄλλη εἰδικότητα, συνήθως καθηγητοῦ τεχνικῶν, μουσικῆς ἢ σωματικῆς ἀγωγῆς. Παλαιότερα ἕνας ἀπόφοιτος Πανεπιστημίου, ἔχοντας στὸ πτυχίον του «ἄριστα», ἐθεωρεῖτο ἰκανὸς νὰ διδάξῃ χωρὶς νὰ ἔχη εἰδικὴ παιδαγωγικὴ κατάρτισι. Αὐτὸ ἴσχυε στὴν Ἀγγλίᾳ ὅχι ὅμως καὶ στὴ Σκωτία. Στὴν Σκωτία ὁ πτυχιούχος Πανεπιστημίου ὀφείλε νὰ παρακολουθήσῃ ἕνα κύκλον παιδαγωγικῶν μαθημάτων διαρκείας 2 ἢ 3 τριμήνων καὶ νὰ ἀσκηθῆ πρακτικὰ στὸ διδάσκειν, προτοῦ νὰ τοῦ δοθῆ τὸ δικαίωμα νὰ διδάξῃ στὰ δημόσια σχολεῖα τῆς Σκωτίας. Τὸ μέτρο τοῦτο θεωρήθηκε σὰν τὸ πιὸ σωστὸ καὶ ἢ Κυβέρνησι ψήφισε γενικὸν νόμον, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1970 δὲν θὰ ἐπιτρέπεται σὲ κανένα πτυχιούχον Πανεπιστημίου ἢ ἄλλης Ἀνωτάτης Σχολῆς νὰ διδάξῃ στὰ δημόσια σχολεῖα ἂν δὲν ἔχη καὶ πιστοποιητικὸν παιδαγωγικῶν σπουδῶν — ἂν δηλ. δὲν εἶναι «προσοντοῦχος». Ὅλοι οἱ προσοντοῦχοι πτυχιούχοι θὰ καταγρά-

φωνται στους καταλόγους του Υπουργείου Παιδείας, που θα τους εφοδιάζει με πιστοποιητικό που θα φανερώνη τα επιστημονικά και παιδαγωγικά τους προσόντα. Οι ενδιαφερόμενοι με βάση το πιστοποιητικό αυτό θα προσλαμβάνωνται από τις κατά τόπους Εκπαιδευτικές Αρχές, γιατί στη Μεγάλη Βρεταννία εφαρμόζεται η εκπαιδευτική αποκέντρωση σε μεγάλο βαθμό. Το τελευταίο τουτο νομοθετικό μέτρο δείχνει καθαρά την εκτίμησι της πολιτείας προς το έργο των Παιδαγωγικών Κολλεγίων, όπου σήμερα θεραπεύεται τόσο η εγκυκλοπαιδική μάθησι όσο και η παιδαγωγική επιστήμη και καταρτίζονται άριστα οι εκπαιδευτικοί κάθε βαθμίδος. Ειδικότερα στα Παιδαγωγικά Κολλέγια της Μεγάλης Βρεταννίας επιδιώκονται σήμερα οι εξής επί μέρους σκοποί:

1) Η προσωπική μόρφωσι του σπουδαστού, που συνίσταται στη σπουδή ώρισμένων μαθημάτων σε επίπεδο πανεπιστημιακό. Κάθε σπουδαστής δηλ. οφείλει να διαλέξη ένα ή περισσότερα μαθήματα και να τα σπουδάση σε πλάτος και βάθος όσο γίνεται περισσότερο, άσχετα αν θα διδάξη στις κατώτερες ή τις ανώτερες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου ή στην πρώτη βαθμίδα της Β) βαθμίδου εκπαιδύσεως. Με τον τρόπο αυτό φαίνεται να επιδιώκεται — όπως μου είπαν οι συνάδελφοι των Παιδαγωγικών Κολλεγίων — η βαθμιαία εξομάλωσι των εκπαιδευτικών Α) βαθμίδου και Β) βαθμίδου Εκπαιδύσεως σε ό,τι αφορά την γενική τους μόρφωσι.

2) Η παιδαγωγική — και ψυχολογική — μόρφωσι του σπουδαστού, που επιτυγχάνεται με την σπουδή ώρισμένων μαθημάτων, όπως είναι η Φιλοσοφία, η Ιστορία (γενική και πολιτισμού), η Ψυχολογία, η Κοινωνιολογία και τα Παιδαγωγικά. Οι σπουδασταί καλούνται να γνωρίσουν θεωρητικά τα παιδιά των ηλικιών που πρόκειται να διδάξουν και να μελετήσουν τις συνθήκες του κοινωνικού περιβάλλοντος, όπου τα παιδιά αναπτύσσονται και διαβιούν, και ιδιαίτερα πώς οι μεγάλοι σκέπτονται για τα παιδιά, πώς τα μεταχειρίζονται, τί είδους επιδράσεις ασκούν επάνω τους κλπ.

3) Η μύησι στις μεθόδους διδασκαλίας των μαθημάτων, που πρόκειται να διδάξουν και η κατανόησι του θεωρητικού υπόβαθρου των τέτοιων μεθόδων. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στα μεθοδολογικά προβλήματα και των μαθημάτων εκείνων, που αποσκοπούν στην ανάπτυξι και καλλιέργεια των δεξιοτήτων των μαθητών και που συμβάλλουν στην πάρα πέρα απρόσκοπτη μόρφωσι, ανάλογα με το είδος των σπουδών που θα ακολουθήσουν οι τρόφιμοι, ιδίως των σχολείων της Α) βαθμίδου και της πρώτης βαθμίδος της Β) βαθμίδου εκπαιδύσεως.

4) Η πρακτική άσκησι των σπουδαστών στο να διδάσκουν σωστά τα διάφορα μαθήματα και στο να παρατηρούν ψυχολογικά τους τροφίμους των, ώστε να φεύγουν από το Κολλέγιο με ικανοποιητική εμπειρία και στον τομέα αυτό. Για τον σκοπό αυτό διαθέτουν αρκετές ώρες κάθε εβδομάδα και μερικές εβδομάδες για την άσκησι των σπουδαστών σε σχολεία της πόλεως και της περιοχής στη διάρκεια των σπουδών τους, όποτε διακόπτονται τελείως τα μαθήματα. Η ανάληψη όλης της εργασίας της τάξεως από τον σπουδαστή για ώρισμένο χρονικό διάστημα κρίνεται απαραίτητη, για να αντιληφθῆ εγκαίρως ότι η εργασία μέσα στην τάξι δεν περιορίζεται μονάχα στην μετάδοσι γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά επεκτείνεται και στην άγωγη, την όλη διάπλασι των μαθητών. Παρέχεται ακόμη η εύκαιρία στους σπουδαστές να γνωρίσουν και τους λοιπούς παράγοντες άγωγῆς — και ιδιαίτερα την οικογένεια — και να εκτιμήσουν σωστά την συμβολή τους στο έργο της άγωγῆς. Επί πλέον έχουν την εύκαιρία να επισκεφθοῦν όλους τους τύπους των σχολείων — όχι μόνο των σχολείων Α) βαθμίδου και Β) βαθμίδου Εκπαιδύσεως, που φοιτοῦν όμαλά παιδιά, αλλά και των κάθε τύπου ειδικών σχολείων (για ανάμαλα δηλαδή, καθυστερημένα και ελαττωματικά παιδιά). Τέλος μπορούν να πάρουν μέρος και σε κάποια πειραματική ή έρευνητική εργασία, κάτω από την άμεση επίβλεψι και καθοδήγησι των καθηγητών τους.